

7. Мельвиль А. Демократические транзиты: Теоретико-методологические и прикладные аспекты / А. Мельвиль. – М. : МОНФ, 1999. – 105 с.
8. Пахомова Т. І. Модернізація системи державної служби: сучасний вимір / Т. І. Пахомова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2011. – № 1 (4). – С. 22-28.
9. Ольшанский Д. В. Политико-психологический словарь : учеб. пособие для студентов гуманитар. спец. вузов / Д. В. Ольшанский. – М. : Академ. проект, 2002. – 573 с.
10. Федотова В. Г. Типология модернизаций и способов их изучения / В. Г. Федотова // Вопросы философии. – 2000. – № 4. – С. 10-13.
11. Філософія політики : Короткий енциклопедичний словник / Авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко та ін. – К. : Знання України, 2002. – 400 с.
12. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 184 с.
13. Durkheim, E. Selected Writings / E. Durkheim; Ed. A. Giddens. – Cambridge: Cambridge University Press, 1972. – P. 422.
14. Eisenstadt S. Modernization: Protest and Change / S. Eisenstadt. – N.Y., 1966. – P. 131-132.
15. Huntington S. P. The change to change: modernization, development and politics / S. P. Huntington; Black, Cyril E. (ed.). Comparative Modernization. New York: Free Press, 1976. – P. 38.
16. Merton R. Social Theory and Social Structure / R. Merton. – New York, 1968. – P. 185.
17. Smelser N. J. Processes of social change / N. J. Smelser // Sociology: An Introduction. – New York : Wiley, 1973. – P. 747-748.
18. Tiryakian E. Dialectics of modernity: reenchantment and differentiation as process / E. Tiryakian . – 1992. – 439 p.
19. Zapf W. The case of Germany : Transformation through unification / W. Zapf, R. Habich, T. Bulmanh, J. De Uiey .– Sisypus. W-wa, 2001. – Vol.15. – P. 13.

** Лундюк Олена Анатоліївна – кандидат наук з державного управління, докторант кафедри державної служби та кадрової політики Національної академії державного управління при Президентові України.*

УДК 354: 378.11

Світлана Мороз *

ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВНЗ: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЧИ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ?

У статті наведено результати порівняльного аналізу категоріального змісту державного управління і державного регулювання та розглянуто їх компетенцію щодо трудового потенціалу вищого навчального закладу як об'єкта державного впливу. Стаття містить визначення трудового потенціалу вищого навчального закладу та обґрунтування системи його складових елементів. Крім того, у статті опрацьовано висновки щодо можливості державного впливу на формування, використання та розвиток трудового потенціалу вищого навчального закладу.

Ключові слова: державне управління, державне регулювання, трудовий потенціал вищого навчального закладу, суб'єкт та об'єкт державного впливу, умови реалізації трудового потенціалу, компетенція органів державної влади.

Мороз С. А. Влияние государства на трудовой потенциал ВУЗа: государственное управление или государственное регулирование?

В статье представлены результаты сравнительного анализа категориального содержания государственного управления и государственного регулирования, а также рассмотрена их компетенция по отношению к трудовому потенциалу высшего учебного заведения, как объекту

государственного воздействия. Статья содержит определение трудового потенциала вуза и обоснование системы его составляющих элементов. Кроме того, в статье представлены выводы о возможностях государственного влияния на формирование, использование и развитие трудового потенциала высшего учебного заведения.

Ключевые слова: государственное управление, государственное регулирование, трудовой потенциал высшего учебного заведения, субъект и объект государственного воздействия, условия реализации трудового потенциала, компетенция органов государственной власти.

Moroz S. A. State's influence on the labor potential of higher educational institutions: public administration or government regulation?

The article presents the results of the comparative analysis of categorical content of public administration and government regulation, and also reviews their competence concerning the labor potential of the higher educational institutions, as an object of state influence. This article contains the definition of the labor potential of higher education system and studies its components. In addition, the article elaborated conclusions on the possibility of state's influence on the formation, use and development of labor potential of higher educational institute.

Keywords: public administration, government regulation, employment potential of higher educational institutions; subject and object of state influence, conditions of realization of the labor potential, competence of public authorities.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до пункту 2 статті 3 проекту Закону України «Про освіту», зміст якого було розміщено 03.06.2015 року на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України, «державна політика у сфері освіти визначається Верховною Радою України відповідно до Конституції України і здійснюється органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування» [1]. Отже, органи державної виконавчої влади є безпосередніми суб'єктами, які відповідно до наданих повноважень забезпечують конституційне право громадян на доступну і безоплатну освіту. Реалізація органами державної виконавчої влади наданих повноважень передбачає використання їх посадовими особами певних організаційних процедур у межах процесу управління та регулювання, діяльність за якими не є тотожною. Цілком очевидно, що «регулювання й управління як соціальні явища, маючи спільну сферу застосування, передбачають різний за характером вплив на об'єкти управління з метою досягнення певних результатів, тобто реалізації встановлених цілей та завдань управлінського впливу» [2, с. 63]. Не дивлячись на розповсюдженість у науковому обігу категорій «управління» та «регулювання», їх категоріальний зміст, особливо в контексті взаємного позиціонування, залишається відкритим для наукових пошуків. Серед найбільш актуальних напрямів в організації наукових досліджень щодо порушеної проблематики, слід звернути увагу на можливість її прояву у межах теорії та практики реалізації державою своїх повноважень, як на рівні держави в цілому, так і на рівні вирішення суб'єктами державного впливу окремих галузевих питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблематика пошуку єдності та суперечностей управління та регулювання в контексті участі держави у суспільно-політичному та соціально-економічному розвитку як держави в цілому так і її окремих підсистем, не є принципово новою для науки державного управління. Відповідна проблематика, у тому чи іншому аспекті свого складного та багатогранного змісту, знайшла своє відображення у дослідженнях багатьох дослідників, серед яких слід виділити В. Б. Авер'янова, В. Д. Бакуменка, О. Ю. Битяка, М. М. Білинську, А. Ю. Васіну, К. О. Ващенко, В. О. Гусєва, А. О. Дегтяра, Л. І. Загайнову, В. С. Загорського, М. М. Іжу, В. М. Князева, Ю. В. Ковбасюка, А. О. Кузнецова, В. І. Лугового, В. М. Мороза, А. Ф. Мельник, А. В. Мерзляк, О. Ю. Оболенського, Є. О. Ралдугіна, С. М. Серьогіна, А. П. Савкова, С. В. Степаненка. Не дивлячись на достатній рівень наукового опрацювання

проблематики співвідношення змісту понять «управління» та «регулювання», питання науково-методологічного характеру щодо теоретичного забезпечення того чи іншого напрямку державного впливу, особливо в контексті його галузевої спрямованості, не лише залишаються відкритими для наукових пошуків, а й перебувають у межах кола постійної наукової уваги дослідників.

Серед останніх науково-комунікативних заходів, тематика яких була спрямована на пошук відповіді на питання пріоритетності й ефективності управлінських та регулюючих впливів з боку органів державної влади слід виділити: міжнародну конференцію «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (14.11.2014 р., м. Запоріжжя – Інститут управління Класичного приватного університету), науковий конгрес «Публічне управління: стратегія реформ 2020» (23.04.2015 р., м. Харків – Харківський регіональний інститут державного управління національної академії державного управління при Президентові України), круглий стіл «Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний і прикладний аспект» (29.05.2015 р., м. Дніпропетровськ – Дніпропетровський регіональний інститут державного управління національної академії державного управління при Президентові України), міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти» (04.06.2015 р., м. Одеса – Одеський національний економічний університет). Серед найбільш очікуваних науково-комунікативних заходів, тематична спрямованість яких присвячена розгляду проблематики державного управління та державного регулювання, слід звернути увагу на науково-практичну конференцію «Соціально-економічні реформи і ухвалення управлінських рішень: роль моніторингу та оцінки» (23-25.09.2015 р., м. Київ – Національна академія державного управління при Президентові України) та науково-практичну конференцію за міжнародною участю «Модернізація системи державного управління: теорія і практика» (09.10.2015 р., м. Львів – Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України).

Приймаючи до уваги вище наведене можемо констатувати, що дослідження проблематики співвідношення понять «державне управління» і «державне регулювання» та практичних дій органів державної влади в контексті їх змісту є актуальним та значущим напрямом в організації наукових пошуків у межах державно-управлінської науки.

Формулювання мети статті. Визначити компетенцію державного управління та регулювання щодо трудового потенціалу вищого навчального закладу, як об'єкта державного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У межах попередньо проведених нами наукових досліджень з'ясовано, що під трудовим потенціалом ВНЗ слід розуміти «систему елементів організації, яка позиціонується у площині ресурсів і засобів труда та їх взаємодії, характеризується якістю та кількістю реально або гіпотетично доступних ресурсів (потенційних факторів) для трудової діяльності з прийняттям до уваги умов щодо процесу реалізації відповідної трудової дієздатності персоналу ВНЗ» [3, с. 57]. Крім того нами було звернуто увагу на той факт, що до трудового потенціалу ВНЗ слід віднести і ті його можливості, які утворюються внаслідок поєднання потенціалів окремих елементів у межах однієї системи (дія так званого синергетичного ефекту). Наведене тлумачення дозволяє нам не лише персоніфікувати основні об'єкти впливу держави (органів державної влади) на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ, а й визначити можливі напрями в організації взаємодії держави і суспільства в контексті їх участі у відповідному процесі.

Відповідно до змісту наведеного визначення до об'єктів впливу держави на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ слід віднести:

1) ресурси ВНЗ у всьому їх різноманітті прояву (всі ресурси ВНЗ, які використовуються під час діяльності організації для досягнення мети її функціонування, забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти та підготовки фахівців для потреб України. Слід звернути увагу, що наведена нами вище мета діяльності ВНЗ була сформульована у межах

змісту попередньої редакції закону «Про вищу освіту». На жаль, у нещодавно прийнятому Законі України «Про вищу освіту» законодавець обмежується лише переліком основних завдань ВНЗ, залишаючи питання формулювання мети функціонування ВНЗ відкритим [4]);

2) потенціали ВНЗ, які можуть бути використані під час провадження освітньої, виховної та наукової діяльності (серед різноманіття потенціалів ВНЗ ми виокремлюємо саме трудовий потенціал, який, на нашу думку, є не лише основою для розвитку більшості з інших потенціалів ВНЗ, а і необхідною умовою для «забезпечення суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу» [4]. Саме трудовий потенціал ВНЗ може бути розглянутий в контексті основного та найбільш доступного резерву для подальшого розвитку ВНЗ, адже цей різновид потенціалу системи вищої освіти, на відміну від інших, не зазнав суттєвого руйнування у межах суспільно-політичних перетворень останніх років, а отже є чи не єдиним доступним до використання для забезпечення виконання ВНЗ своїх основних завдань);

3) умови реалізації трудового потенціалу, а також умови, за яких трудові можливості їх носіїв, у разі свого об'єднання у межах певної організаційної структури (наприклад, у межах конкретного ВНЗ), можуть забезпечити виникнення синергетичного ефекту. Можливо, що саме цей об'єкт державного впливу на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ є найбільш значущим, адже:

по-перше, в залежності від умов реалізації трудових можливостей їх носіїв приймає рішення щодо місця та обсягів використання наявного трудового потенціалу. Крім того, умови реалізації трудового потенціалу впливають не лише на рівень його реалізації, а у тому числі і на ефективність формування та використання;

по-друге, синергетичний ефект є однією з основних та найбільш значущих складових системи трудового потенціалу інтелектуальної організації, діяльність якої безпосередньо пов'язана з виробленням нематеріального продукту. Використання синергетичного ефекту дозволяє підвищити ефективність, адже ця частка нематеріального потенціалу не має прямого зв'язку з матеріальними витратами організації на його формування;

по-третє, мікро- та макросередовище, у межах якого власне й відбувається формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ. Середовище розглядається нами на рівні не лише обов'язкового, а й одного з основних елементів системи трудового потенціалу ВНЗ.

Приймаючи до уваги викладене, можемо констатувати, що кожен з наведених вище об'єктів впливу держави на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ, в своїй основі містить людину (людина як ресурс, людина як потенціал, людина як умова виникнення синергії взаємодії суб'єктів та об'єктів навчально-виховного процесу), яка скоріше за все може бути розглянута в якості одного з основних об'єктів впливу держави на трудові можливості ВНЗ. Тут слід зауважити, що людина не є єдиним об'єктом впливу з боку органів державної влади, адже людина, як носій трудових можливостей, перебуває та здійснює свою професійну діяльність у межах відповідного інституціонального, соціального, суспільного та іншого середовища, що створює певне підґрунтя для його розгляду на рівні одного з об'єктів впливу держави. Отже, конкретизувавши основні об'єкти державного впливу на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ, ми можемо зосередити увагу на пошуку відповіді щодо пріоритетів тих чи інших різновидів впливу (управління та регулювання) органів державної влади щодо обраного об'єкта.

Для продовження дослідження вважаємо за необхідне розглянути тлумачення змісту таких категорій як «державне управління» та «державне регулювання», хоча, безумовно, проведення відповідного аналізу повинно розпочинатись з порівняння сутності відповідних процесів, а саме управління та регулювання. Разом з тим, приймаючи до уваги обмеженість цієї публікації ми зосередимо увагу лише на тому аспекті порушеної проблематики, у межах якої відповідні процеси (управління та регулювання) розглядаються в контексті діяльності держави (органів державної влади). Найбільш розповсюджені підходи дослідників щодо змісту категорій «державне управління» та «державне регулювання» наведені, відповідно, у таблицях 1, 2.

Таблиця 1.

Зміст категорії «державне управління»

№	Автор	Визначення
1.	Авер'янов В. Б.	особливий і самостійний різновид діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади [5, с. 28]
2.	Атаманчук Г. В.	практичний, організуючий і регулюючий вплив держави (через систему власних структур, переважно через державні органи та державний апарат) на суспільну та приватну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження або перетворення, який спирається на її владну силу [6, с. 40]
3.	Бакуменко В. Д.	діяльність держави (органів державної влади), спрямована на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [7, с. 150]
4.	Гелей С. Д., Рутар С. М.	складова політичного управління, яке одночасно поєднує політичні та адміністративні засоби. Державне управління охоплює об'єкти державного сектора – державну власність, державні органи й організації, а також суспільного – в межах повноважень, необхідних сучасній державі для ефективного забезпечення соціально-економічного прогресу, гарантій захисту прав і свобод громадян та національної безпеки [8, с. 100]
5.	Малиновський В. Я.	один із видів діяльності держави, суттю якого є здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод [9, с. 48–49]

Таблиця 2.

Зміст категорії «державне регулювання»

№	Автор	Визначення
1.	Авер'янов В. Б., Кубко Є. Б.	застосовується не тільки в межах виконавчої влади і передбачає не тільки вплив на об'єкти управління, а й вплив на суспільне середовище цих об'єктів (соціальні процеси та явища, які безпосередньо впливають на стан певного об'єкта управління); є більш широким поняттям, ніж «державне управління», оскільки охоплює ширшу сферу організаційності діяльності держави; державне регулювання створює умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі, який є бажаним для держави і за яким відбуватиметься розвиток системи управління в цілому [2]

2.	Альошин О. П., Козлов Ю. М.	у широкому розумінні, державне регулювання виражається у встановленні державою загальних правил поведінки (діяльності) учасників суспільних відносин, а також їх коригування залежно від зміни умов. Суб'єктами державного регулювання є органи законодавчої (представницької) і виконавчої влади. На поведінку учасників процесу регулювання певним чином впливають суб'єкти судової влади. Традиційними правовими формами державного регулювання є закони та підзаконні акти, а також судові акти. Наприклад, безперечно, що закон є основним регулятором суспільних відносин; у вузькому розумінні, державне регулювання – одна з функцій державного управління. На цей час саме ця функція є пріоритетною в управлінні не тільки економікою, а й соціально-культурною сферою [10, с. 315]
3.	Малиновський В. Я.	економічний метод державного управління, який є системою типових заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, що здійснюються відповідними державними органами та громадськими організаціями з метою стабілізації та пристосування існуючої соціально-економічної системи до постійно змінюваних умов. Основними об'єктами державного регулювання є: діловий економічний цикл, господарська структура, умови нагромадження, грошовий обіг, платіжний баланс, ціни, зайнятість, умови конкуренції, наукові дослідження, соціальна політика, підготовка й перепідготовка кадрів, навколишнє середовище, зовнішньоекономічна діяльність [9, с. 48]
4.	Мороз В. М.	сукупність цілеспрямованих форм, методів і напрямів впливу, що застосовуються органами державного управління для впорядкування системи суспільно-економічних відносин з метою стабілізації і пристосування існуючої суспільно-політичної системи до умов, що змінюються. Під регулюванням, зазвичай, розуміють діяльність, спрямовану на коригування роботи системи (елементів системи) з метою забезпечення досягнення системою (елементами системи) такого стану, який забезпечує її (їх) роботу відповідно до визначених характеристик [11, с. 148]
5.	Перфільєв О. В.	є функцію державного управління, зміст якої виражається у впливі держави, в особі окремих органів державної влади, на суспільні відносини та зв'язки, які характеризуються високою активністю учасників, масовим характером, високою суспільною значущістю і відсутністю дієвих механізмів саморегулювання, шляхом встановлення, скасування та коригування правил і рамок поведінки учасників зазначених відносин [12]

За результатом аналізу змісту визначень державного управління (Таблиця 1) та державного регулювання (Таблиця 2) можемо сформулювати такі попередні висновки:

– об'єктом державного регулювання виступає середовище (Авер'янов В. Б., Кубко Є. Б., Мороз В. М., Перфільєв О. В.), в той час як об'єктом державного управління – система органів державної влади та органи державної влади безпосередньо (Авер'янов В. Б., Малиновський В. Я.) або суспільна і приватна життєдіяльність (Атаманчук Г. В., Гелів С. Д., Рутар С. М.), хоча Бакуменко В. Д. на рівні одного з об'єктів державного управління визначає умови, що створюють певне підґрунтя для розгляду певної категорії у межах

процесу регулювання. Слід звернути увагу, що така точка зору корелюється з поглядами Авер'янова В. Б., який визначив, що поняття «державне регулювання» є більш широким поняттям, ніж «державне управління»;

– сутність державного управління розглядається в контексті діяльнісного аспекту, а саме у межах діяльності (Авер'янов В. Б., Бакуменко В. Д., Малиновський В. Я) та впливу держави (Атаманчук Г. В.), в той час як сутність державного регулювання подається через призму встановлення загальних правил поведінки (Альошин О. П., Козлов Ю. М.), хоча Авер'янов В. Б., Кубко Є. Б., Мороз В. М., Перфільєв О. В. розглядають відповідну категорію через вплив, що створює певні передумови для її розгляду у межах процесу державного управління. Слід зауважити, що така точка зору відповідає науковій позиції Альошина О. П. та Козлова Ю. М., які наполягають на тому, що державне регулювання є однією з функцій державного управління;

– суб'єктами впливу держави, як у межах процесу регулювання так і у межах процесу управління, виступає держава (органи державної влади), що переводить акцент розгляду проблематики порівняння змісту обох категорій у площину порівняння цілей, відповідно до яких відбувається вплив з боку суб'єктів управління. Метою державного управління є: впорядкування або перетворення об'єкта (Атаманчук Г. В.); створення умов для реалізації функцій держави (Бакуменко В.Д.); забезпечення соціально-економічного прогресу (Гелів С. Д., Рутар С. М.); комплексний соціально-економічний та культурний розвиток держави (Малиновський В. Я.). В якості мети державного регулювання визначають: створення умов для діяльності суб'єктів та об'єктів управління (Авер'янов В. Б., Кубко Є. Б.); формування нормативно-правової системи та її корегування (Альошин О. П., Козлов Ю. М., Малиновський В. Я.); стабілізація і пристосування існуючої суспільно-політичної системи до умов, що змінюються, а також корегування системи норм та правил (Мороз В. М., Перфільєв О. В.).

Таким чином, порівняння категоріального змісту державного управління і державного регулювання може бути здійснено у площині: суб'єктів та об'єктів відповідного процесу; динаміки та статичності процесу впливу (діяльнісний аспект); цілей діяльності. Кожна площина має свою компетенцію прояву у дослідженні порушеної проблематики, а отже заслуговує на увагу дослідників в контексті їх наукових інтересів, адже один і той самий предмет наукового пошуку може мати принципово різні напрями прояву свого категоріального змісту. Повертаючись до предмету нашої безпосередньої уваги вважаємо за необхідне визначити компетенцію державного управління та регулювання щодо впливу держави на трудовий потенціал ВНЗ. Отже, наведені вище висновки мають певну цінність щодо предмету нашої наукової уваги, а саме, до з'ясування пріоритетності того чи іншого напрямку державного впливу на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

По-перше, відсутність сформульованої на законодавчому рівні мети функціонування ВНЗ не лише не сприяє вирішенню питань впливу держави на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ, а й суттєво його ускладнює, як на рівні опрацювання відповідного теоретико-методологічного підґрунтя, так і на рівні визначення пріоритетів діяльності органів державної влади щодо впливу на визначені об'єкти.

По-друге, беручи до уваги той факт, що об'єктами впливу держави на формування, використання та розвиток трудового потенціалу ВНЗ є ресурси та потенціали ВНЗ, умови та середовище (мікро- та макрорівні) реалізації трудового потенціалу ВНЗ, а також об'єктну спрямованість управління та регулювання, можемо припустити, що:

1) по відношенню до умов та середовища реалізації трудового потенціалу ВНЗ органи державної влади, як правило, використовують ті механізми, природа виникнення та використання яких пов'язана з регулюванням. Таке припущення є цілком логічним, адже зміна середовища (соціально-економічного, суспільно-політичного тощо) є, у широкому розумінні змісту відповідної категорії, об'єктивним процесом, в той час як дія органів державної влади розглядається на рівні дій у межах об'єктивних трансформаційних перетворень, тобто вплив суб'єктів державного управління має ознаки регулювання. Крім того, зміна середовища, на глобальному рівні сприйняття його змісту, відбувається, перш за все, у межах процесу саморозвитку, а отже і вплив держави на об'єкти своєї уваги, у межах глобальних трансформацій,

може розглядатися лише в контексті корегування їх форми, змісту та дій (тобто держава, шляхом встановлення правил та норм, забезпечує стабілізацію і пристосування існуючого об'єкта до умов, що змінюються);

2) по відношенню до ресурсів та потенціалів, як окремих підсистем трудового потенціалу ВНЗ, вплив держави може бути розглянутий на рівні управління, адже державне управління, як було з'ясовано вище, позиціонується у площині діяльнісного аспекту. Діяльнісний аспект впливу держави передбачає активне використання системи органів державної влади, які позиціонують на рівні суб'єкту управління. Слід звернути увагу, що процес регулювання, з огляду на відсутність компетенції щодо визначення стратегічного рівня (планування, розвитку тощо), передбачає можливість залучення в якості суб'єктів впливу не лише органів державної влади, а у тому числі й інших акторів соціально-економічних та суспільно-політичних відносин. Отже, компетенція державного регулювання, формування, використання та розвитку трудового потенціалу розповсюджується на його ресурсну складову та різновиди потенціалів у його межах. Разом з тим, ми розуміємо, що вплив держави на трудовий потенціал ВНЗ може відбуватись у тому числі і у вигляді управління, адже державне управління спрямовано не лише на об'єкти стратегічного рівня, на що ми звернули увагу вище, а, в тому числі, й на об'єкти державної власності та суспільство в цілому.

Вищенаведені висновки не вичерпують всього різноманіття змісту проблематики обґрунтування напрямів та перспектив використання механізмів державного управління та регулювання процесів формування, використання та розвитку трудового потенціалу ВНЗ, а лише створюють підґрунтя для подальшого розвитку наукової дискусії навколо порушеного питання. Серед перспективних напрямів в організації наукових пошуків слід звернути увагу, перш за все, на ті, зміст яких пов'язано з опрацюванням визначення таких категорій, як «державне управління трудовим потенціалом ВНЗ» та «державне регулювання трудового потенціалу ВНЗ», а також з дослідженням єдності та протиріч їх змісту в контексті професійної діяльності посадових осіб органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України «Про освіту» / Громадське обговорення Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/activity/zv'yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya.html>
2. Кубко Є. Б. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять / Є. Б. Кубко // Адміністративне право України : у двох томах / Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф., Битяк Ю. П. та ін.; за ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. – Том 1: Загальна частина. – С. 63–67.
3. Мороз С. А. Підходи до визначення трудового потенціалу ВНЗ, як об'єкту державного управління / С. А. Мороз // Державне управління науково-освітнього забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері цивільного захисту: збірник тез Всеукр. наук.-практич. конф., 16–17 квітня 2015 р. – Х. : НУЦЗУ. С. 55–58.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 63. – С. 7–14.
5. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
6. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления / Г. В. Атаманчук. – М. : Издательство «Омега-Л», 2010. – 525 с.
7. Бакуменко В. Д. Державне управління / В. Д. Бакуменко // Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.]; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 150.
8. Гелей С. Д. Політологія: навч. посіб. / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. – К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 348 с.
9. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – Київ : Атіка, 2005. – 240 с.
10. Алехин А. П. Административное право Российской Федерации: учебник / А. П. Алехин, А. А. Кармолицкий, Ю. М. Козлов. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2003. – 608 с.

11. Мороз В. М. Державне регулювання / В. М. Мороз // Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.]; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 148.

12. Перфильев А. В. Регулирование как функция государственного управления: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.14 / А. В. Перфильев. – Москва, 2004. – 24 с.

* *Мороз Світлана Анатоліївна – виконавчий директор ТОВ «РА «Екма».*

УДК 352 / 338.24

Світлана Сорока *
Світлана Плевак *

РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПОЛЬЩІ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття розкриває питання історії місцевого самоврядування в Польщі, визначає проблеми, які існували в системі самоврядування напередодні реформ, аналізує поточні труднощі, які необхідно було подолати при запровадженні нового устрою, а також характеризує сучасну модель самоврядування в Польщі.

Ключові слова: місцеве самоврядування, реформування місцевого самоврядування.

Сорока С. В., Плевак С. Н. Реформы местного самоуправления в Польше: исторические предпосылки, проблемы проведения и результаты.

Статья раскрывает вопросы истории местного самоуправления в Польше, определяет проблемы, которые существовали в системе самоуправления накануне реформ, анализирует поточные трудности, которые нужно было преодолеть при внедрении нового уклада, а также характеризует модель современного местного самоуправления в Польше.

Ключевые слова: местное самоуправление, реформирование местного самоуправления.

Soroka S. V., Plevak S. N. Local Self-Government Reforms in Poland: Historical Backgrounds, Problems of Conduction and Results.

The article is devoted to the history of the local self-government in Poland, identifies problems that existed in the system of local self-governance before reforms, analyzes the current problems that need to be solved when implementing a new system, and describes the model of self-government in Poland.

Keywords: local government, local government reform.

Реформування місцевого самоврядування виступає одним із найважливіших структурних елементів трансформації системи державного управління, оскільки територіальне самоврядування розглядається як основний інструмент децентралізації влади. Однак ця незалежність поєднується із необхідністю спільно вирішувати проблеми територій, що неминуче веде до співпраці. Польща стала першою центральноєвропейською державою, яка створила міцні регіони з відносно великою автономією та провела всеохоплюючу реформу системи місцевого самоврядування. Її досвід є дуже актуальним для сучасної України.

Питанням реформування місцевого самоврядування в країнах Центральної та Східної Європи присвячена значна кількість досліджень як польських, так і українських вчених. Серед вітчизняних публікацій слід назвати праці В. Авер'янова, В. Григор'єва, П. Ворони, О. Ігнатенко, В. Корнієнко, В. Куйбіди, М. Лахижи, В. Мамонова. Питання історії реформ місцевого самоврядування, сутності та функціонування територіальних органів державної влади розкриті в роботах іноземних вчених Г. Гожеляка, Я. Гонцяжа, З. Долецького, Г. Іздебського, Л. Колярсько-Бобиньської, М. Кулеши, Є. Регульського. Не дивлячись на значний обсяг досліджень потреба у вивченні реформ місцевого самоврядування обумовлена необхідністю створення теоретичних основ для розробки та реалізації науково обґрунтованої державної політики щодо місцевого самоврядування в Україні.